

MIÐVIKAN

Dollin: Bretska uttanríkisráðið vildi eisini nýta hann

Kanningin av virkseminum hjá havnarmanninum Dánjal J. Danielsen heldur fram. Men við tí, sum longu er komið fram, verður hann av serfrøðingum viðurkendur at eiga avgerandi leiklut í søguni, tá ið Leopold 2., kongur í Belgia, í 1908 misti Congo

3. partur

Tað er greitt, at bretska uttanríkisráðið hevði ætlanir í sambandi við tilfarið, sum Dollin hevði heim við sær úr Congo. Komið var inn á hetta í seinasta parti.

Eg havi havt samband við australska søguproffessaran, Christine Twomey, sum eisini er serfrøðingur í hesi søgu. Hon er tann einasti av teimum søgufrøðingum, eg havi havt samband við, sum veit um Dollan, og hon hevur eisini givið sítt íkast til hesa søgu.

Í fundarbókini hjá starvsnevndini hjá Regions Beyond Missionary Union, har Balolo Missiónin var ein partur, er frásøgn frá fundi 6. november 1903.

Her verður víst til fund, sum stjórin í felagsskapinum hevði havt við bretska uttanríkisráðið í samband við ræðuleikarnar í Congo. Í hesi fundarfrásøgn er váttað, at uttanríkisráðið hevði ongar trupulleikar av, at missiónin kunngjordi alment tað tilfar, sum Danielson var komin heim við. Á fundinum varð kortini skotið upp at bíðast skuldi til í januar ella kanska fyrr.

Hetta váttar enn einaferð tann iva, sum missiónin hevði í hesum máli. Men tað váttar eisini tann virkna leiklut Dollin hevur havt í hesum máli. Hann hevði sín fyrsta almenna fund longu 7. november.

Nærri sannleikanum um myndirnar

Tað eru serliga tvinni viðurskifti, sum eru komin undan kavi, síðan bókin um Dollan kom út í 2010. Lutvíst er tað nevndi leiklutur í sambandi við bretska uttanríkisráðið. Men ikki minni áhugavert er tað viðvíkjandi teimum myndum, sum vóru nýttar í teirra fundarrøð, sum varð sett í verk eftir ferðina hjá Casement.

Teir mest umrøddu myndatakararnir eru hjúnini Alice

Hesa myndina av Mola Ekulite og Yoka í bygdini Ikoko er uttan iva tikin av Dollan. Sjálvur originalurin er í savninum hjá Anti Slavery International í London.

og John H. Harris, sum virkaðu á Balolo missiónsstøðini í Baringa einar 100 fjórðingar niðan eftir Congo ánni, hagar Casement ikki kom á síni ferð.

Tað er alment kent, at tey bæði tóku fyrstu kendu myndina av lamløsting tann 14. mai 1904. Tá komu tveir menn á teirra missiónsstøð við nýliga avkvettum fóti og hond av barni, sum var dripið av umboði fyri gummifyritøku. Ein sera kend mynd er hon, sum Harris tók í hesum sambandi.

Her byrjaði virkseimið hjá hjúnunum báðum fyri Congo rørluna, og tað er eingin ivi um, at tey bæði gjørdu eitt stórt arbeiði fyri hesa sak í fleiri ár.

Men hetta var **aftaná** virkseimið hjá Dollan. Hóast hetta verða nógvar myndir, sum Harris hjúnini ikki kunnu hava tikið, tilskrivað teimum, eisini myndir sum uttan iva eru tær hjá Dollan.

Hitt navnið, sum hevur verið knýtt at Congomyndirnar, er umrøddi Armstrong.

Tað verður sagt, at Armstrong plagdi at vevja hvít klæði um kroppin á lamløstaðu fólkinum. So skuldu hesi halda lamløstaða armin á hesum klæði, so hann kundi síggjast betri á myndini.

Allar myndir, sum eru tiknar á henda hátt, hava verið kannaðar Armstrong. Men her kundi eg staðfesta út frá dagbókini hjá Casement, at Armstrong var í hvussu er ikki tann fyrsti at taka slíkar myndir. Tær fyrstu av hesum myndum, sum vit vita um, vóru tiknar í bygdini Ikoko, har Casement vitjaði, áðrenn hann kom til Bonginda, har Armstrong búði. Hann hevur heilt vist ikki verið í Ikoko.

Umframt hava fleiri keldur sagt, at Casement hevði myndirnar hjá Armstrong við sær til Bretlands at verða nýttar í umrøddu ljósmyndafundarrøðini.

Men her kundi eisini út frá dagbókini hjá Casement staðfestast, at hetta kundi ikki vera rætt. Casement kom til Onglands 1. desember 1903,

Hetta er myndasavnið í London, sum eisini hýsir myndir, sum Dollin hevði heim við sær úr Congo.

og tá vóru hesar ljósmyndafundarrøðir longu byrjaðar.

Umframt hetta greiðir Casement bert frá einari mynd hjá Armstrong, sum hann hevði heim við sær, og tað er eingin grund til at halda, at henda eina myndin hevur havt nakran leiklut. Casement váttar eisini, at hann eigur ongan leiklut í nýtsluni av umrøddu myndum.

Samansetta myndin

Tær avkvettu hendurnar gjørdust ímyndin av ræðuleikunum í Congo, takkað verið hesum myndum. Tær mest kendu eru í eini montagu við 9 myndum, sum vóru vístar í einum bóklingi, sum kendi rithøvundurin Mark Twain skrivaði ímóti stýrinum í Congo í 1905.

Hesar myndir verða framvegis vístar. Í 2012 endursendi BBC eina dokumentarsending "White King, Red Rubber, Black Death", um Leopoldsa Congo. Henda sending varð fyrstu ferð víst í 2002. Fleiri av hesum myndum vóru vist-

ar sum upptakt til lýsing av søguni.

Her verður Dollin heldur ikki nevndur, og einasti nevndi myndatakarari er Harris. Men tey á BBC hava so ikki vitað betur.

Henda samansetta myndin kann síggjast nógva staðni á alnótini. Ein myndartekstur er soljóðandi:

"Myndir av persónum lamløstaðir av gummivaktarmonnum, tiknar av Alice Harris og W.D. Armstrong, ca. 1905."

Tað er lætt at staðfesta, at hetta kann ikki vera rætt. Árstalið eigur at vera 1903, áðrenn Harris tók nakrar slíkar myndir.

Eisini kann staðfestast at helst eru minst fimm av hesum myndum tiknar í Ikoko, har Dollin og ikki Armstrong var til staðar.

Í minsta lagi trýggjar myndir eru frá Bonginda, og vit vita, at í hvussu er ein av hesum myndum var millum tær, sum Dollin tók við sær til Onglands, sum umrøtt í seinasta parti.

Eftir øllum at døma hevur Dollin tikið tær allar. Tær tykjast at vera úr sama myndasavni, og allar eru settar upp á sama hátt. Sharon Sliwinski, canadiskur serfrøðingur í fotomyndum, sigur í eini grein um tvær av hesum myndum, sum eru tiknar í hvør sínum staði, at tær sannlíkt eru tiknar av sama fotografi. Hetta kann bert vera Dollin.

Tá hugsað verður um viðurskiftini millum Armstrong og Dollan, sum áður greitt frá, er eisini lítið sum bendir á, at teir hava havt nakra myndatøku til felags.

Annars er Armstrong ikki skrásettur í nøkrum brævasavni í samband við hetta mál, og hann sæst heldur ikki at vera nevndur í nøkrum av kannaðu brøvunum.

Víst nevnið Morel Armstrong í bók síni í 1904. Men í hvussu er í einum føri kann staðfestast, at hetta er skeivt. Hetta er eisini skrivað eftir, at Dollin varð burturtagdur í hesi søgu, eisini av Morel.

Stórt sæð einasta skrivliga